

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

สภาพสังคมไทยในปัจจุบันได้เปลี่ยนแปลงไปตามกระแสเทคโนโลยีสมัยใหม่ ทำให้เด็กและเยาวชนไทยมีค่านิยมที่แตกต่างไปจากเดิม โดยเน้นทางวัตถุมากกว่าการพัฒนาจิตใจก่อให้เกิดพฤติกรรมก้าวร้าว การแสดงออกที่ผิดศีลธรรม การเห็นผิดเป็นชอบ เป็นต้น อันเป็นเหตุให้เกิดความเสื่อมถอยทางศีลธรรม เกิดปัญหาสังคมซึ่งหลายฝ่ายต่างเร่งแก้ไข เพื่อให้สังคมเกิดความสงบสุข เป็นสังคมที่มีคุณภาพ มุ่งพัฒนาคนให้เป็นคนดี มีคุณธรรม จริยธรรม ซื่อสัตย์สุจริต รักความสามัคคี มีความเข้มแข็งทางวัฒนธรรม และมีระบบคุ้มครองทางสังคมที่ดี โดยต่างหวังว่าการศึกษาคือจะเป็นกระบวนการช่วยสร้างคนให้บรรลุผลตามเป้าหมายที่วางไว้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2551 : คำนำ) การถดถอยทางศีลธรรมและจริยธรรม (Moral Backsliding) หรือวิกฤติทางศีลธรรมและจริยธรรม หรือการไม่มีศีลธรรมและจริยธรรม ปรากฏการณ์ทางคุณลักษณะของประชาชน โดยเฉพาะเยาวชนในลักษณะต่าง ๆ ที่ไม่พึงประสงค์ต่อสังคม เช่น ขาดความรับผิดชอบ ใช้เสรีภาพโดยขาดความเคารพต่อสิทธิของผู้อื่น ใช้จ่ายเงินกำลังความสามารถขาดความอดทน ขาดความเพียร ไม่มีวินัย ขาดความซื่อสัตย์ ไม่มีความเมตตา กรุณา สังคมขาดความยุติธรรม การถดถอยทางศีลธรรมดังกล่าวจึงเกิดความพยายามจากสังคมที่จะสร้างคุณลักษณะที่มีศีลธรรมและจริยธรรมต่าง ๆ ให้เกิดขึ้น หากปล่อยให้เกิดปรากฏการณ์ขาดศีลธรรม และจริยธรรมที่กล่าวมาแล้วนี้ สังคมไทยต้องมีแนวโน้มที่จะนำไปสู่ความเสื่อมในทุก ๆ ด้าน ส่งผลให้เกิดปัญหาแก่สังคม และประเทศชาติอย่างมากมาย และเป็นอุปสรรคสำคัญต่อการพัฒนาศักยภาพของคนไทย และสังคมไทยที่จะร่วมมือ และแข่งขันกับสังคมโลกได้อย่างมีเกียรติ มั่นคง และยั่งยืนสภาพดังกล่าวจึงเป็นปัญหาสำคัญของชาติที่ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะสถานศึกษาซึ่งมีหน้าที่โดยตรงต่อการหล่อหลอม กล่อมเกลา และปลูกฝังพัฒนาเด็กและเยาวชน และประชาชนในชาติจะต้องทบทวน ตรวจสอบการจัดกิจกรรม และกระบวนการทางการศึกษาที่ผ่านมาว่าสามารถพัฒนาและปลูกฝัง หล่อหลอมผู้เข้ารับการศึกษาอบรมได้มากน้อยเพียงใด ในขณะที่เดียวกันก็ต้องแสวงหาแนวทางและกิจกรรม ตลอดจนกระบวนการจัดกิจกรรมที่จะมีพลัง และมีประสิทธิภาพเพียงพอต่อการปลูกฝัง และหล่อหลอมให้เด็กและ

เยาวชนได้ซึมซับคุณลักษณะที่พึงประสงค์เหล่านั้นเข้าไปใช้ในวิถีชีวิตประจำวันของแต่ละบุคคล จนกลายเป็นวิถีดำรงชีวิตของแต่ละบุคคลในที่สุด

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มีบทบัญญัติหลายมาตราที่เป็นการวางกรอบแนะแนวทางในการพัฒนาและปฏิรูปการศึกษา คือ การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทุกด้านและสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข (มาตรา 6) การจัดการศึกษาทั้งในระบบ นอกระบบ และตามอัธยาศัย (กระทรวงศึกษาธิการ. 2545 : 2-3) ดังนั้น เพื่อสนองเจตนารมณ์ตามรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550 พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 10 (2550-2554) หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ให้กับนักเรียนจึงถือเป็นเรื่องที่สำคัญอย่างยิ่ง เพราะเป็นการวางรากฐานในการพัฒนาคนให้เป็นผู้ที่สมบูรณ์ กล่าวคือ ถ้าบุคคลเป็นคนที่มีความดีคุณธรรมและจริยธรรม มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ย่อมส่งผลต่อการพัฒนาทั้งตัวบุคคลและสังคมไทยให้เจริญในทุกๆด้านทำให้สังคมเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ สังคมแห่งความสงบสุข การพัฒนาเด็กและเยาวชนในปัจจุบันจึงถือเป็นหน้าที่หลักของโรงเรียนที่จะต้องพัฒนานักเรียนให้เป็นผู้ที่สมบูรณ์พร้อมทั้งปัญญา ความรู้ ควบคู่กับคุณธรรมและจริยธรรม

การจัดการศึกษาแก่เยาวชนนับเป็นรากฐานที่ต้องเน้นความสำคัญทั้งความรู้ คุณธรรม จริยธรรม กระบวนการเรียนรู้ และบูรณาการตามความเหมาะสมของแต่ละระดับการศึกษา (มาตรา 23) จัดกระบวนการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับความถนัด ความสนใจ ฝึกทักษะกระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ โดยการเรียนรู้จากประสบการณ์จริง การฝึกปฏิบัติ ซึ่งมีการผสมผสานสาระความรู้ต่าง ๆ ได้อย่างสมดุลกัน รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรมที่ดีงาม และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ แต่สังคมไทยในปัจจุบันอยู่ในยุคบริโภคนิยมตกเป็นทาสของวัตถุ เมื่อไม่มีก็ต้องดิ้นรน ขวนขวายหามาให้ได้ แม้แต่เอาร่างกายเข้าแลกกับโทรศัพท์มือถือเพียงเครื่องเดียว เยาวชนก็ยังสามารถทำได้ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2545 : 2-3) ขณะเดียวกันสภาพสังคมไทยในปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วตามกระแสโลกาภิวัตน์ ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง เทคโนโลยีและการศึกษา การพัฒนาประเทศมุ่งความเจริญทางด้านเศรษฐกิจและความก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยี โดยขาดความสมดุลกับการพัฒนาทางด้านจิตใจ โดยเฉพาะคุณธรรม และจริยธรรม ปัญหาต่างๆจึงเกิดขึ้นตามมา โดยเฉพาะปัญหาที่เกิดขึ้นกับเยาวชนไทยในปัจจุบัน ดังจะเห็นได้จากปัญหาที่นักเรียนบางส่วนไม่ประพฤติปฏิบัติตนตามระเบียบวินัยของโรงเรียน ได้แก่ ปัญหายาเสพติด การพนัน สุรา ทะเลาะวิวาท การแต่งกายไม่สุภาพ ขาด

สัมมาคารวะ และขาดความรับผิดชอบ (สุสารี วิวัฒน์ศุภกรม. 2548 : 12) โดยสถานศึกษาเป็นหน่วยงานทางการศึกษาที่รับช่วงมาจากสถาบันครอบครัว โรงเรียนนอกจากจะให้วิชาความรู้แล้วยังคงอบรมจรรยาบรรณเพื่อให้เด็กเป็นบุคลาการที่มีคุณค่าของชาติในอนาคต แต่ปัจจุบันมีเด็กนักเรียนขาดคุณธรรมไปมา ขาดความรับผิดชอบต่อหน้าที่ กริยามารยาทไม่อ่อนน้อมแต่งกายไม่เหมาะสมตกเป็นทาสของวัตถุนิยมสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้นับวันจะเป็นปัญหาหนักขึ้นเรื่อย ๆ จึงควรที่ต้องปลูกฝังจิตสำนึกแก่เยาวชนเสียแต่เริ่มต้น สถานศึกษาที่ควรจะทำหลักสูตรให้สอดคล้องกับโครงสร้างของสังคมไทยให้เยาวชนได้ภาคภูมิใจกับวัฒนธรรมไทยรักชาติและรักภูมิปัญญาในท้องถิ่น และคุณธรรม จริยธรรม (กระทรวงศึกษาธิการ. 2545 : 5)

การจัดการศึกษาทุกวันนี้ครูส่วนใหญ่ยกย่องแต่คนที่เรียนหนังสือเก่ง สำหรับนักเรียนที่เรียนไม่เก่งแต่มีคุณธรรม จริยธรรม มีความรับผิดชอบ ช่วยเหลือส่วนรวม มีน้ำใจกับเพื่อนกลับไม่ได้รับการยกย่อง คุณธรรม มีความรับผิดชอบ ช่วยเหลือส่วนรวม มีน้ำใจกับเพื่อนกลับไม่ได้รับการยกย่อง คุณธรรมจริยธรรมของเด็กไทยจะดีขึ้นได้ขึ้นอยู่กับบ้านและโรงเรียนที่ต้องมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกันมากขึ้น ทั้งนี้โรงเรียนเป็นสถานศึกษาในระบบปกติที่นำหลักพุทธธรรมหรือองค์ความรู้ที่เป็นคำสอนในพระพุทธศาสนา มาประยุกต์ใช้ในการจัดการศึกษาของสถานศึกษา โดยมีจุดเน้นสำคัญคือ การนำหลักธรรมมาใช้ในระบบพัฒนาผู้เรียนโดยรวมของสถานศึกษา จัดเป็นระบบวิถีชีวิตนำไปสู่การพัฒนาผู้เรียน ทำให้สามารถกิน อยู่ ดู ฟังเป็น คือ ใช้ปัญญาให้เกิดประโยชน์อย่างแท้จริงต่อชีวิต การพัฒนาผู้เรียนดังกล่าวจะผ่านระบบไตรสิกขา ที่ผู้เรียนได้ศึกษาปฏิบัติ อบรม ทั้งศีลหรือพฤติกรรมหรือวินัย ในการดำรงชีวิตที่ต้งามสำหรับตนเองและสังคม สมานหรือด้านการพัฒนาจิตใจที่มีคุณภาพ มีสมรรถภาพมีจิตใจตั้งมั่นเข้มแข็ง สงบสุข และปัญญา ที่มีความรู้ที่ถูกต้อง มีศักยภาพในการคิด การแก้ปัญหาที่แยบคาย (โยนิโสมนสิการ) โดยมีครูและผู้บริหารสถานศึกษาเป็นกัลยาณมิตรสำคัญ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2547 ก : 12-13) รวมทั้งมาตรา 48 แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้กำหนดให้หน่วยงานต้นสังกัดและสถานศึกษาจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา และให้ถือว่าการประกันคุณภาพภายในเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษาเพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพมาตรฐานการศึกษาและรองรับการประเมินคุณภาพภายนอก โดยเฉพาะมาตรฐานที่ 1 ของการประเมินคุณภาพภายนอกนั้นก็คือ ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมพึงประสงค์ ตัวบ่งชี้ที่ 2 ชื่อสัตย์สุจริต ตัวบ่งชี้ที่ 3 มีความเมตตากรุณา เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และตัวบ่งชี้ที่ 4 ประหยัดสิ่งของและทรัพย์สินทั้งของตนเองและส่วนรวม ตลอดจนทรัพยากรธรรมชาติอย่างประหยัดและคุ้มค่า (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2546 : 9)

นอกจากนี้จากผลสรุปผลการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนด้านคุณธรรม และจริยธรรมของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 และ 5 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏ มหาสารคาม ปีการศึกษา 2554 ยังพบว่า สถานศึกษาขนาดใหญ่มักจะมีศักยภาพสูงกว่านักเรียน ในสถานศึกษาขนาดเล็กและมีบุคลากร งบประมาณ อาคารสถานที่ การบริหารการจัดการที่มี โครงสร้างชัดเจนและเป็นระบบ มีข้อมูลสารสนเทศที่เป็นปัจจุบันและครอบคลุมภาระงานสำหรับ การวางแผนพัฒนา ประกอบกับเป็นช่วงรอยต่อการเปลี่ยนแปลงผู้บริหาร การปรับเปลี่ยนระบบ การบริหารมาเป็นแบบนิติบุคคล ทำให้สถานศึกษาที่มีขนาดใหญ่ซึ่งมีพื้นที่หรือทรัพย์สินเพื่อหา รายได้ของตนเองและนำมาพัฒนางานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนมากกว่า แต่อุปสรรคของ สถานศึกษาขนาดใหญ่ตั้งอยู่ในตัวอำเภอหรือชุมชนเมือง จึงมีแหล่งมั่วสุ่มและแหล่งบันเทิงที่ตั้งอยู่ รอบ ๆ สถานศึกษาค่อนข้างมาก เช่น ร้านจำหน่ายสุราหรือสารเสพติดอื่น ๆ โຕ้ะสนุกเกอร์ แผ่นดินสายเอเชีย (อำเภอบรบือ) และทางหลวงจังหวัด (อำเภอวาปีปทุม อำเภอนาเชือก อำเภอนาคู อำเภอพยัคฆภูมิสัย และอำเภอยางสีสุราช) ที่เป็นเส้นทางสะดวกต่อการขนส่งสารเสพติด สู่ชุมชนและสถานศึกษาได้ง่าย ซึ่งจะนำไปสู่การปฏิบัติที่ไม่เหมาะสมหรือคุณธรรมจริยธรรม ตามมาทั้งด้านสารเสพติด การเล่นเกมพนัน การลักขโมย ชู้สาว การติดเกม และการแต่งกายไม่ เหมาะสมตามมา เป็นต้น รวมทั้งปัจจัยอื่น ๆ ที่ส่งผลต่อคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียน ได้แก่ การอบรมของพ่อแม่ที่ยังขาดความเข้าใจ ประกอบกับนักเรียนร้อยละ 30 ซึ่งขาดความอบอุ่น เนื่องจากบิดามารดาอพยพไปรับจ้างในต่างถิ่น นักเรียนจึงอาศัยอยู่กับปู่ย่า หรือตายายแทน ประกอบกับครูผู้สอนมีภาระการสอนค่อนข้างมากจึงขาดการเอาใจใส่ความประพฤติหรือให้ คำแนะนำที่เหมาะสมกับวัยของผู้เรียนที่กำลังก้าวสู่วัยหนุ่มสาว นอกจากนี้มีปัจจัยด้าน สิ่งแวดล้อมได้แก่ 1) ธรรมชาติ โดยบางโรงเรียนมีป่าอยู่ในรอบ ๆ โรงเรียน ทำให้หลบซ่อนเพื่อ มั่วสุ่มอบายมุขค่อนข้างง่าย 2) เศรษฐกิจ เนื่องจากนักเรียนส่วนใหญ่ร้อยละ 80 เป็นบุตรหลาน ของเกษตรกรที่มีรายได้ค่อนข้างน้อย เมื่อเข้ากลุ่มเพื่อนที่มีการแข่งขันในกลุ่มเพื่อน จึงนำมาซึ่ง พฤติกรรมค่านิยมที่ไม่เหมาะสมและสิ่งเปลืองเกี่ยวกับทรงผม เครื่องแต่งกาย การซื้อโทรศัพท์ ราคาแพง หรือการที่คบเพื่อนต่างเพศที่นำไปสู่ปัญหาชู้สาวหรือการมั่วสุ่มกับยาเสพติด 3) สังคม และวัฒนธรรมที่นิยมยกย่องคนที่ร่ำรวยหรือมีฐานะด้านเศรษฐกิจ ทำให้นักเรียนชวนหาเงิน หรือสิ่งของที่เป็นสินค้าฟุ่มเฟือยด้วยการทำงานตอนกลางคืนตามร้านอาหาร เป็นทางเครื่องของ วงดนตรีหรือหมอลำ หรือนำไปสู่ผู้จำหน่ายสารเสพติดตามมา (กระทรวงศึกษาธิการ. 2547 ก : 11-12)

จากการรายงานปฏิบัติการของโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม พบว่า คุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย อยู่ในระดับปรับปรุง ผู้บริหารโรงเรียน คณะครู และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียน ได้วิเคราะห์สภาพปัญหาโดยการใช้ เทคนิคการระดมพลังสร้างสรรค์ (AIC) ได้พบปัญหาและจุดอ่อนในการจัดการศึกษา ปัญหาที่สำคัญที่ทุกคนเห็นว่าเป็นประเด็นที่จำเป็นต้องพัฒนาโดยเร็วคือ ปัญหาการขาดคุณธรรม และจริยธรรมของนักเรียน ซึ่งสภาพปัญหาหลักในขณะนี้ คือ พฤติกรรมนักเรียนขาดความซื่อสัตย์สุจริต ขาดความประหยัด ขาดความรับผิดชอบ ขาดความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และขาดวินัยในตนเอง พบว่านักเรียนขาดความขยันหมั่นเพียรในการเรียน ใช้สิ่งของส่วนตัวและสิ่งของโรงเรียนอย่างฟุ่มเฟือย ไม่มีความจริงจังในการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ขณะเดียวกันยังหลีกเลี่ยงงานบ้านไม่ช่วยเหลือผู้ปกครอง เป็นต้น วิธีการแก้ปัญหาพฤติกรรมขาดคุณธรรมที่พบนี้ เมื่อครูให้คำกล่าวและการอบรมนักเรียนรู้สึกคล้ายว่าครูคอยจับผิดตนและไม่ปฏิบัติตาม (รายงานประจำปี 2553)

ผู้วิจัยในฐานะรับผิดชอบงานฝ่ายปกครองและทำหน้าที่ครูผู้สอนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 และ 6 ได้มองเห็นปัญหาด้านพฤติกรรมต่าง ๆ ของนักเรียนโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ว่านักเรียนบางส่วนยังมีพฤติกรรมไม่เหมาะสมและเบี่ยงเบนอย่างหลากหลาย เช่น ด้านความซื่อสัตย์ ความรับผิดชอบ การตรงต่อเวลา ตลอดจนพฤติกรรมอันอาจจะส่งผลในทางด้านอาญาของแผ่นดิน จึงมองเห็นว่าปัญหาเหล่านี้ สามารถส่งผลกระทบต่อและสร้างความเดือดร้อนแก่ผู้ปกครองตลอดจนสังคมเป็นอย่างยิ่ง จำเป็นต้องรีบดำเนินการแก้ไขเป็นการเร่งด่วน ผู้วิจัยจึงมีความประสงค์ที่จะร่วมกับฝ่ายปกครองเพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมดังกล่าวให้ลดลงไปในทางที่ดีขึ้น จึงได้ทำการวิจัยเพื่อศึกษาหาแนวทางในการพัฒนาด้านคุณธรรม จริยธรรม แก่นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 – 6 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม โดยคาดหวังงานวิจัยนี้จะเป็นข้อเสนอแนะแนวทางและวิธีการในการพัฒนานักเรียนทั้งในโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม และโรงเรียนอื่น ๆ ให้มีคุณธรรมและจริยธรรมที่ดียิ่งขึ้น

คำถามการวิจัย

1. สภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการในการสร้างเสริมคุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียน โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม เป็นอย่างไร
2. สถานศึกษามีวิธีการสร้างเสริมคุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียน โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม เป็นอย่างไร

3. ผลการสร้างเสริมคุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียน โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม เป็นอย่างไร

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการด้านคุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียนโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
2. เพื่อศึกษาวิธีการในการสร้างเสริมคุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียน โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
3. เพื่อศึกษาผลการสร้างเสริมและข้อเสนอแนะการสร้างเสริมคุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียนโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

กรอบแนวคิดการวิจัย

กรอบแนวคิดของการวิจัยครั้งนี้ ได้นำแนวทางการดำเนินงานเพื่อการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนสำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของกระทรวงศึกษาธิการ 7 ด้าน มาเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังนี้ (หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551)

1. วินัย
2. ความรับผิดชอบ
3. การปฏิบัติตามหลักศาสนา
4. ซื่อสัตย์สุจริต
5. ความเมตตากรุณา
6. ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่
7. การประหยัด

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยเรื่องการสร้างเสริมคุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียน โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ในครั้งนี้มีขอบเขตของการวิจัย ดังนี้

1. กลุ่มศึกษาและกลุ่มเป้าหมาย ประกอบด้วย
 - 1.1 กลุ่มผู้ร่วมวิจัย จำนวน 30 คน ประกอบด้วย
 - 1.1.1 ผู้วิจัย
 - 1.1.2 กลุ่มผู้ร่วมวิจัย จำนวน 15 คน ประกอบด้วย

- 1) ผู้อำนวยการ จำนวน 1 คน
- 2) รองผู้อำนวยการ จำนวน 4 คน
- 3) ครูที่สอนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 และ 5 จำนวน 10 คน

1.1.3 กลุ่มผู้ให้ข้อมูล จำนวน 60 คน ประกอบด้วย

- 1) นักเรียนที่ผ่านการคัดเลือกกว่ามีพฤติกรรมด้านคุณธรรมและจริยธรรมดี จำนวน 5 คน
- 2) ผู้ปกครองนักเรียนที่คัดเลือกกว่ามีพฤติกรรมด้านคุณธรรมและจริยธรรมดี จำนวน 5 คน
- 3) นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 และ 5 จำนวน 50 คน

1.2 กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 และ 5 ของโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม จำนวน 50 คน ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2555 ซึ่งได้มาโดยการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) โดยวิธีการจับฉลาก

2. ระยะเวลาในการวิจัย

ภาคเรียนที่ 2 ประจำปีการศึกษา 2555

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. คุณธรรม หมายถึง สิ่งที่คุณคณส่วนใหญ่ยอมรับว่าดีงาม ซึ่งเป็นความปรารถนาที่ส่งผลให้เกิดการกระทำที่เป็นประโยชน์และความดีที่แท้จริงของสังคม อาทิเช่น การให้การเสียสละ ความโอ้อ้อมอารี การบริจาคทรัพย์ การลุกจากที่นั่งให้เด็ก สตรี และคนชรา การยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น การให้อภัย
2. จริยธรรม หมายถึง สิ่งที่ถูกต้องดีงามที่ควรประพฤติปฏิบัติตามหลักธรรมของศาสนาด้วยความฉลาด รอบคอบ เพื่อเป็นประโยชน์ต่อตนเอง ผู้อื่น และสังคมส่วนรวม
3. การสร้างเสริมคุณธรรมและจริยธรรม หมายถึง แนวทางในการส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรม ประกอบด้วย
 - 3.1 วินัย หมายถึง การเป็นผู้รู้และปฏิบัติตามแบบแผนที่รอบคราว โรงเรียน และสังคมกำหนดไว้
 - 3.2 ความรับผิดชอบ หมายถึง การปฏิบัติกิจการงานของตนเองและงานที่ได้รับมอบหมายด้วยความมานะพยายาม อุทิศตนทั้งกำลังกายกำลังใจ กำลังทรัพย์จนสุดความสามารถและบังเกิดผลดีต่อตนเองและต่อส่วนร่วม
 - 3.3 การปฏิบัติตามหลักศาสนา หมายถึง การประพฤติตนในเรื่องการกินอยู่ ดู ฟัง

ให้เป็นไปตามหลักธรรมของแต่ละศาสนา และพื้นฐานในการดำเนินชีวิตตามหลักศาสนา

3.4 ชื่อสัตย์สุจริต หมายถึง การประพฤติตนอย่างเหมาะสมตรงไปตรงมาทั้งทางกาย วาจา ใจ หรือประพฤติตนตรงต่อความเป็นจริง

3.5 ความเมตตากรุณา หมายถึง ความปรารถนาให้ผู้อื่นมีความสุข ปรารถนาให้พ้นจากความทุกข์หรือจากความลำบากทั้งปวง

3.6 ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ หมายถึง การแสดงออกถึงการเสียสละ ใจกว้าง โอบอ้อมอารี เห็นใจ เข้าใจ และช่วยเหลือผู้อื่นเสมอ

3.7 การประหยัด หมายถึง การรู้จักใช้จ่ายอย่างฉลาด ตามความจำเป็นเหมาะสม ไม่ฟุ่มเฟือย ทะนุถนอม ของใช้ให้นานที่สุดและเกิดประโยชน์สูงสุด

4. การจัดกิจกรรม หมายถึง แนวทางการดำเนินงานเพื่อส่งเสริมให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับคุณธรรม จริยธรรม และความพร้อมที่จะนำเอาหลักการและแนวทางต่าง ๆ ไปประยุกต์ใช้จริงในชีวิตประจำวันได้

5. นักเรียน หมายถึง ผู้เรียนที่มีพฤติกรรมเบี่ยงเบนที่ศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 และ 5

6. การพัฒนา หมายถึง การปรับปรุงเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมด้านคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียน โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ไปในทางที่ดีขึ้น

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. คณะครูได้แนวทางในการจัดกิจกรรมเพื่อสร้างเสริมคุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียนโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
2. นักเรียนเมื่อได้รับการสร้างเสริมคุณธรรมและจริยธรรมแล้ว จะมีความประพฤติที่ดีขึ้น
3. ข้อมูลจากงานวิจัยนี้ ผู้บริหาร คณะครู ตลอดจนโรงเรียนอื่นสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการสร้างเสริมด้านคุณธรรมและจริยธรรมได้อย่างมีคุณภาพ